

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції
юридичного та історичного спрямування

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

ISSN 2617-2364

Випуск 20

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

www.lex-line.com.ua

Юридична лінія

4 березня 2020 р.

УКРАЇНА

Тернопіль

2020

Актуальні дослідження правової та історичної науки (випуск 20):
матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції /
Збірник тез доповідей: випуск 20 (м. Тернопіль, 4 березня 2020 р.). -
Тернопіль, 2020.- 82 с.

УДК 340 (063)
ББК 67.0я43

ISSN 2617-2364

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних та історичних питань, які
оприлюднені на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

*Збірник матеріалів науково-практичної інтернет-конференції
включаються до наукометричної бази даних "PIHЦ/RSCI".*

Адреса оргкомітету:
46005, м. Тернопіль, а/с 797
тел. +380979074970
E-mail: lex-line@ukr.net

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не
завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно
збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками.
Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові
керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів
конференції посилання на джерело є обов'язкове.

«ВІЧНИЙ МИР» І КОРОЛІВСЬКА КАМ'ЯНИЦЯ ЛЬВОВА

Шепель Валерій Миколайович

кандидат педагогічних наук, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Львівські екскурсоводи наперебій розповідають відвідувачам міста про те, що саме в палаці Корнякта у 1686 році було підписано «Вічний мир» між Річчю Посполитою та Московським царством [6; 12]. Але ж будь-яка енциклопедія, зокрема Енциклопедія історії України, зазначає, що договір підписаний 6 травня у Москві [3, с. 584]. Виникає цілком закономірне питання, чи не вводять туристів в оману екскурсоводи?

Дійсно, «Вічний мир» 1686 р. (у польській історіографії відомий як трактат Гжимултовського – польський дипломат, познанський воєвода) – мир Речі Посполитої з Московією, підписаний у Москві 26.04(06.05).1686. Укладений на основі Андрусівського перемир'я 1667 р. Польща визнавала за Московією Лівобережну Україну, Чернігово-Сіверщину, Київ з околицями, Запорожжя. Брацлавщина й Пд. Київщина ставали нейтральною незаселеною зоною. Північна Київщина, Волинь і Галичина відходили до Польщі. Московія й Польща уклали антитурецький союз. Московія зобов'язувалася організувати воєнні похід проти Кримського ханства. Його текст (складався із 33 статей) [3, с. 584].

Московія за набуті території повинна була сплатити Речі Посполитій 146 тисяч рублів компенсації. Керівництво Польсько-Литовської держави брало на себе зобов'язання слідкувати за тим, аби православне населення на землях короля не зазнавало утисків з боку католиків і вірних об'єднаної (уніатської) церкви. Москва зі свого боку зобов'язувалась розірвати взаємини з турецьким султаном і кримським ханом [10, с. 575–576].

*Рис.1. Титул «Вічного миру»
1686 р. [10, с. 575].*

*Рис.2. Портрет
Костянтина Корнякта, худ.
невід., до 1603 р., полотно,
олія. Историчний музей
Львова [11].*

*Рис.3. Портрет гетьмана
Івана Самойловича, худ.
невід. [10, с. 577].*

Обидві сторони в більшій чи меншій мірі були задоволені підписаною угодою. Обманутою себе відчувала лише українська сторона. Адже закріплене договором розчленування України між сусідніми державами створювало серйозну перепону на шляху до об'єднання українських земель [4].

Опозиційно налаштована до гетьмана Івана Самойловича козацька старшина доносила в Москву, що той, довідавшись про умови укладеного договору, гнівно говорив: «Не так буде, як москва з поляками в мирних своїх договорах постановила. Учиним ми так, як нам потрібно!» [10, с. 576].

Отже, яке відношення до «Вічного миру» має будинок (палац) Корнякта (або королівська кам'яниця). Пам'ятник житлової ренесансної архітектури Львова розташований на площі Ринок, 6. Збудований 1571–1580 рр. архітектором Петром Барбоном, з участю Павла Римлянина для багатого львівського купця грецького походження Костянтина Корнякта. У цей час будівля була найбільш імпозантною в місті. На замовлення польського короля Яна III Собеського, який володів будинком, його об'єднали із сусіднім будинком і перебудували на палацову резиденцію. Всередині був улаштований т.зв. італійський дворик, триярусна аркадалоджія. Сучасний вигляд поєднує елементи готики, ренесансу, ампіру.

У тронній залі на другому поверсі йшли додаткові переговори про недотримання умов «Вічного миру» від 06.05.1686 між Річчю Посполитою й Московією, підписаного в Москві.

Московські послы Б.Шереметєв, І.Чаадаєв, П.Волков та І.Волков, які вирушили до Яна III Собеського для ратифікації тексту договору, мали провести додаткові переговори з проблеми належності правобережного Подніпров'я. «І нині бив чолом нам В.Г. (великому государеві) гетьман І.Самойлович, щоб ми зволили про домагання тих пустих земель наш Ц.В. (царській величності) указ до вас послати...» [7], – говорилося в інструкції царському посольству на чолі з Б.Шереметьєвим, яке вирушило до Польщі в липні 1686 р. Воно одержало письмову інструкцію від царя, де відзначалося, що, за настійливими домаганнями гетьмана І.Самойловича, потрібно всілякими засобами добиватися повернення «пустих земель». Окрім того московські послы мали вимагати від уряду Речі Посполитої, щоб «козаки Війська Запорозького, котрі нині в Польщі на службі його королівської величності затримані, а уродженці вони цього боку Дніпра (Лівобережжя) і дружини і діти їх і нині живуть у помешканнях своїх в наших царської величності малоросійських містах, і ті були б звільнені, і дана їм свобода, по договорах» [7, с. 1311–1312; 9, с. 268]. У кінці серпня московські царі звернулися до своїх посланців у Польщі з тим, щоб вони, згідно з вимогами І.Самойловича, звернулися до короля відносно заборони титулуватися А.Могилі «гетьманом Війська Запорозького», а також вимагали більше не приймати втікачів із земель «царської величності» [8]. 22.12.1686 польський король, перебуваючи у Львові, ратифікував цей договір [2].

Як пише хроніст Денис Зубрицький, Ян III Собеський лише склав присягу у присутності московських послів на трактаті, який раніше був підписаний польським послом Гжимултовським у Москві. Таким чином у коронній залі Королівської кам'яниці відбулася лише ратифікація Вічного миру Яном Собеським [5].

Польський сейм ратифікував договір лише 1710 р. [7, с. 197]. Цей договір затвердив насильницький поділ українських земель між двома сусідніми державами та створював серйозні перепони на шляху об'єднання українських земель в єдиному державному організмі [10, с. 576].

Рис.4. Будинок у Львові, у якому йшли додаткові переговори про недотримання умов Вічного миру. 22.12.1686 польський король, перебуваючи у Львові, ратифікував договір. Львів. Фото автора, 2011 р.

Рис.5. Внутрішній італійський дворик будинку Корнякта. Львів. Фото автора, 2017 р.

Література:

1. Дипломатический словарь: в 3 т. Т. 1: А–И / Редкол.: А. Громыко (гл. ред.) [и др.]. М.: Наука, 1985. – 424 с.
2. Дипломатія на «межі світу» [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://biog.in.ua> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.
3. Енциклопедія історії України: Т. 1: А–В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2003. – 688 с.: іл.
4. Князі і гетьмани усієї Русі. «Через шаблю маєм право». Злети і падіння козацької держави 1648–1783. С. Горобець та ін. «Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга». Історія без цензури. – 2016, 352 с.
5. Королівська кам'яниця або будинок в якому розділили Україну [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://photo-lviv.in.ua> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.
6. Палац Корнякта [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://openlviv.com> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.
7. Памятники дипломатических сношений древней России с державами иностранными. Т. 6. Памятники дипломатических сношений с Империей Римской. С 1682 по 1685 гг. Санкт-Петербург. – 1852. – Т. 6. – С. 1311–1312.

8. Станіславський В. Гетьман Правобережної України Андрій Могила // Укр. істор. журнал. – 2002. – №5. – С. 119 – 121.
9. Станіславський В. Російська дипломатія та запорозько-польські відносини 1686 – 1697 рр. // Україна та Росія: проблеми політичних та соціокультурних взаємин. Зб. наук. праць. – К., 2003. – С. 268.
10. Україна: хронологія розвитку. – Т. 4. – К.: Кріон, 2009. – 864 с.
11. Український портрет XVI – XVIII століть, каталог-альбом. Вид. 2-ге. К., 2006. – 351 с.
12. Цікаві факти про палац Корнякта у Львові [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com> (дата звернення 25.02.2020) – Назва з екрана.